

JOHN MADDON ROBERTS

SPQR I

KRÁLOVSKÝ GAMBIT

DOKOŘAN

John Maddox Roberts

**Královský gambit
SPQR I**

© John Maddox Roberts 1990, 2011

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována a rozšiřována jakýmkoli způsobem bez předchozího písemného svolení nakladatele.

Druhé vydání v českém jazyce (první elektronické)
Z anglického originálu SPQR I. The King's Gambit přeložil
Stanislav Pavlíček

Redakce Michaela Šmejkalová
Vydalo v roce 2011 nakladatelství
Dokořán s. r. o., Holečkova 9, Praha 5,
dokoran@dokoran.cz, <http://www.dokoran.cz>
(424. publikace, 20. elektronická)

ISBN 978-80-7363-376-9

JOHN MADDOX ROBERTS

SPQR I

KRÁLOVSKÝ GAMBIT

SPQR — Senatus populusque Romanus = senát a lid římský

Přeložil Stanislav Pavlíček

*Martě Knowlesové a Kenu Royovi,
dobrým přátelům, výborným historikům
a SKVĚLÝM společníkům.*

1

Kapitána noční stráže mého obvodu jsem přijal ve svém atriu, jak to dělám každé ráno od doby, co jsem byl zvolen do Komise šestadvaceti. Nejsem ranní ptáče, a tohle byla proto nejnepříjemnější povinnost, která z mého úřadu plynula. Byla pořád ještě tma a zatím nedorazil ani nikdo z mých několika klientů. Skupina nočních strážců, zvaní vigilové, seděla ospale na lavičce při zdi atria. Svá kožená vědra měli vigilové položená u nohou. Starý otrok, jenž u mne slouží jako vrátný, jim podával pohárky s kyse-
lým vínem zředěným vodou a ohřátým tak, že se z něj kouřilo.

„V noci jsme nezaznamenali žádné požáry, komisaři,“ hlásil kapitán. „Alespoň tedy ne v našem rajonu.“

„Vzdejme tedy bohům díky,“ řekl jsem na to. „A někde jinde?“

„K jednomu velkému došlo blízko cirků. Viděli jsme ho z hřebene Viminalu. Možná že tam ještě hoří.“

„A kterým směrem fouká vítr?“ zeptal jsem se znepokojeně. Kdyby hořelo jedno ze skladišť oleje, která se nacházejí mezi cirkem a řekou, v poledne by mohlo být v plamenech celé město.

„Od severu.“

Vydechl jsem úlevou a slíbil obětovat Jupiterovi kozla, pokud zařídí, aby po celý den vanula bóra. „Ještě něco?“

„Dva z majitelů domů oznámili vloupání“ — vigil potlačil zívnutí — „a našli jsme mrtvolu v uličce mezi syrskou lékárnou a Publiovou vinárnou.“

„Vražda?“

„Ano, uškrčením. Patrně tětivou z luku. Vzbudili jsme Publia, a ten nám řekl, že se onen muž jmenoval Markus Ager. Poslední dva měsíce měl od Publia pronajatý pokoj nad vinárnou.“

„Byl svobodného stavu, nebo propuštěnec?“ zeptal jsem se.

„Určitě propuštěnec, protože pár lidí říkalo, že v něm poznali thráckého gladiátora. Bojoval s dýkou pod jménem Sinistrus. Poslední dva roky se už ale v aréně neobjevoval. Možná si našetřil dost na to, aby si mohl koupit svobodu.“

„Takže žádná velká ztráta. Patřil k Makrovu gangu, nebo k nějaké jiné skupině?“

„To mi není známo,“ odpověděl vigil a pokrčil přitom rameny.

„Takže další komplikace. Teď budu muset projít seznamy lidí, kteří dostávají od státu obilí, abych zjistil, jestli opravdu bydlel v mém obvodu, a pak zkusím vystopovat jeho původního vlastníka. Třeba se o jeho tělo postará.“ S propouštěním gladiátorů z otroctví obecně nesouhlasím. Člověk, který strávil několik let jako legální zabiják, se těžko stane zodpovědným občanem. Tihle lidé obvykle rozházejí své úspory, za pár měsíců po nabytí svobody se zapíší na seznam nemajetných lidí pobírajících od státu obilní dávky a pak se začlení do některého z gangů nebo se nechají najmout některým z politiků jako tělesní strážci.

I přesto jsem byl vděčný osudu za to, že došlo jen k jedné vraždě, kterou musím vyšetřit. Po noci, kdy měly gangy napilno, nebylo neobvyklé, když se v zapadlých uličkách čtvrti Subura našlo tucet nebo i více mrtvol. Právě jsme oslavili plebejské hry a po velkém svátku bývalo město obyčejně klidné. Ovšem jen tak den nebo dva.

Musíte chápat, ať už jste kdokoli, že tehdejší Řím, vládce poloviny světa, byl místem tak divokým jako pygmejská vesnice na Nilu. Římsí vojáci udržovali klid a mír ve stovkách měst okolo našeho moře, ale v ulicích Říma nehlídkoval jediný voják. Tradice

to zakazovala. Místo toho ovládaly město pouliční gangy, každý z nich byl pod ochranou mocného rodu nebo politika, pro nějž plnil úkoly, za které hrozilo trestní stíhání.

Propustil jsem vigily, aby se mohli pohroužit do dlouho odkládaného spánku, a pak jsem chvatně přijal své klienty. Bylo to na začátku mé kariéry a klientů jsem měl, jak jistě pochopíte, jen málo. Šlo o pár propuštěnců, kteří jako otroci původně patřili mé rodině, o jednoho vojáka ve výslužbě, jenž kdysi krátce sloužil v téže legii jako já, a jednoho majitele domu původem z venkovské plebejské rodiny, která byla tradičně pod ochranou Caeciliů. Nemusel jsem také mít vůbec žádného klienta, ale otec trval na tom, že mladý muž začínající kariéru veřejného činitele musí mít pár klientů, kteří každé ráno čekají na jeho schodech, a dodávají mu tak na důstojnosti. Zdravili mě jako svého patrona a ptali se mě, zdali ten den budu potřebovat jejich služby. Bude muset uplynout ještě několik let, než budu suitu klientů skutečně *potřebovat*. Mít své klienty však bylo zvykem.

Můj vrátný jim předal malou pozornost v podobě jídla, které si zabalili do ubrousků. Pak jsme se společně vydali na návštěvu *mého* patrona. Tím byl můj otec, Decius Caecilius Metellus starší, nositel hrdého a starobylého jména, jenž byl ovšem všeobecně znám jako Beznoska, neboť když sloužil pod vojevůdcem Mariem, poranil si při bitvě na Raudinské pláni nos cimberským mečem. Ne že by o nos přímo přišel, ale přezdívkou si člověk nevybírá. O tomhle tažení nikdy nepřestal mluvit, a pokud šlo o ono velké vítězství, připisoval si značné zásluhy. Někdy, zvláště po několika pohárech vína, otec připustil, že jisté uznání si zaslouží též Marius.

Otec, starý Říman až do morku kostí, má svého vrátného — jemuž se v Římě dle boha všech bran jménem Janus říká též janitor — připoutaného řetězem ke sloupku vrat. Každý si

však může povšimnout toho, že článek řetězu připevněný ke kroužku na mužově kotníku je vlastně háček, který si dotyčný může kdykoli odepnout.

„Decius Caecilius Metellus mladší a jeho klienti přišli vzdát úctu patronovi,“ ohlásil jsem nás.

Otrok nás vpustil do atria, které bylo již přeplněno otcovými vlastními klienty. Otec jich měl početný dav. Toho roku byl městským prétozem, což je úřad těšící se značné vážnosti. Za dva roky měl kandidovat na úřad konzula. Konzul je člověk, který musí pronášet nesčetné rozvěklé projevy a potřebuje početnou skupinu lidí, aby mu provolávala slávu. Mnozí z mužů, kteří zde byli toho rána přítomni, měli již trvale zhrublý hlas. To od toho, jak nadšeně křičeli při každém argumentu či šikovně zvoleném obratu, který otec během své právnické kariéry před soudem pronesl. Dnešek byl dnem soudního jednání, a tak byli přítomni též otcovi liktoři i se svými sekerami vetknutými do svazků prutů. Minimálně tenhle rok bude otec soudu předsedat, a ne před ním vystupovat s právními argumenty, což bude úleva pro uši i hlasivky přítomných.

Místnost hučela obvyklým klevetěním. Jak je v Římě zvykem, lidé neurození klábosili o závodech koňských spřežení a o gladiátorech, lidé lepšího původu se soustředili na politiku, zahraniční události a činy přespříliš riskujících a rozhazovačných vojevůdců. Všichni se navzájem informovali o nejnovějších věsteckých znameních, která spojovali s počínáním vozatajů, gladiátorů, politiků a vojevůdců. Hodně se mluvilo také o požáru nedaleko cirku. Všichni Římané se totiž ohně k smrti bojí.

Nakonec se objevil onen významný muž. Jeho tóga byla bílá jako tóga uchazeče o úřad, od níž se ovšem lišila širokým nachovým lemem. Otce nedoprovázel žádný tělesný strážce z řad společenské spodiny, k níž patřil i zesnulý Markus Ager. Otec říkal, že když senátor kráčí, jako kdyby se bál svých spoluobčanů,

snižuje se tím jeho důstojnost. Na druhou stranu měl však málo politických nebo osobních nepřátel, a tak nebyl ve skutečném ohrožení. Poté, co pozdravil několik svých významnějších klientů, pokynul mi, abych k němu přistoupil. Když jsme se navzájem pozdravili, uznale mi poklepal na rameno.

„Decie, můj synu, donesly se ke mně dobré zprávy o tvém působení v Komisi šestadvaceti.“ Starého pána nanejvýš zklamalo, že jsem neměl vlohy pro vojenskou kariéru ani zájem o ni. Odsloužil jsem si pouhopouhé minimum nezbytné k tomu, abych se mohl ucházet o veřejnou funkci, a využil lehkého zranění jako záminky k trvalému návratu do Říma. Teď, když jsem započal civilní kariéru, byl otec ochoten mě znovu uznávat.

„Snažím se konat svou povinnost. A navíc zjišťuji, že mám pátrací talent.“

„Ano, dobrá,“ — otec mávl rukou, jako kdyby chtěl mou pozámku odehnat — „ale na takové věci máš přece podřízené. Své aktivity bys měl omezovat na takové záležitosti, které odpovídají tvé hodnosti. Měl bys zatýkat ty, kdož jsou pro město nebezpečím, a informovat senát o svém vyšetřování.“

„Někdy je třeba vyslyšet zámožné či urozené lidi, otče,“ vysvětloval jsem. „A často se stává, že takové osoby hovoří s urozeným jinak, než by mluvili s nějakým propuštěncem.“

„Nesnaž se mě obalamutit, hochu,“ řekl na to otec přísně. „Tebe to baví. Nikdy jsi nepřestal nacházet zalíbení ve špatné společnosti a činnostech, jež na člověka vrhají nedobré světlo.“ Odpověděl jsem na to pokrčením ramen.

Asi bych měl na tomhle místě něco vysvětlit: v dnešní moderní době, kdy se sociální rozdíly stírají, byste význam naší konverzace nemuseli dobře pochopit. My, Caeciliové Metellové, jsme starým, neobyčejně početným a vysoce postaveným rodem. Náš předek ovšem dorazil do Říma trochu pozdě na to, aby mohl

získat status patricije. Jsme tedy plebejskou nobilitou, což je podle mého gusta nejlepší status, jaký si člověk může přát: máme právo zastávat všechny nejvyšší veřejné funkce s výjimkou těch, na které se vztahují ceremoniální omezení, na nichž patricijové doposud lpějí. Z hlediska praktické kariéry to znamenalo, že máme zamezen přístup k určitým kněžským hodnostem, což je jenom dobře. Kněžské povinnosti jsou prokletím veřejného života a já nikdy nezastával kněžský úřad, který by se mi neošklivil.

Otec, jenž se stále neposadil, začal jíst snídani z podnosu drženého otrokem. Snídaně se skládala z několika kůrek chleba posypaných solí a zapíjených pohárem vody. Jde o zvyk nepochybně bohatý na neochvějně staré římské ctnosti, leč chudý na posilující živiny, jež člověk hodlající strávit celý den prací v senátu potřebuje. Já měl ve zvyku dopřávat si mnohem bohatší snídani, a navíc v posteli. Otec mě ustavičně přesvědčoval, že se jedná o barbarskou praktiku, která se hodí pro Řeky nebo orientálce, takže jsem tím možná nevědomky přispěl k pádu republiky. Ať je tomu jak chce, v posteli snídám stále.

Protože byl den soudního jednání, otec nás naštěstí nenutil, abychom ho doprovodili na audienci k *jeho* patronovi, advokátovi, skvělému řečníkovi a pořádnému ničemovi jménem Quintus Hortensius Hortalus. Místo toho jsme ho prostě jen doprovodili do baziliky — do krytého sloupořadí, kde se za nepříznivého počasí odehrávalo soudní líčení. Před námi kráčeli liktorové a my jsme měli zajistit, aby otcův vstup, předcházející celodennímu bouřlivému soudnímu jednání, byl dostatečně vážný a důstojný. Jakmile se otec uvelebil do kurulského křesla, vydal jsem se zpátky na fórum Romanum, kde mě — ještě než se pustím do své dnešní práce — čekal obvyklý program plný setkání a pozdravů. Častokrát mi tahle činnost zabrala dost času. Jako nižší státní úředník jsem byl osobně jen málo významný, ale můj otec

byl prétor, který se v budoucnu může stát konzulem, a tak mě vyhledávali mnozí lidé.

Z celého Říma, který je tak velký a rozmanitý, mám nejraději právě fórum Romanum. Už od dětství zde trávím část téměř každého dne. Když jsem byl párkrát v životě nucen pobývat mimo město, nejvíc se mi stýskalo právě po fóru. V době, o které píšu, bylo fórum úžasnou změť mohutných chrámů, z nichž některé byly dřevěné, plné stánků, věsteckých bud, řečnických pódíí, památníků minulých válek, holubníků obětního ptactva a také všeobecným středem světa, pokud šlo o postávání, lelkování a kletvení. Nyní je ale fórum mramorovou splácaninou vystavěnou ke slávě jedné jediné rodiny, a ne tím starým kmenovým shromaždištěm a tržištěm, které jsem miloval. S radostí však mohu konstatovat, že holubi zdobí tyhle nové monumenty stejným způsobem, jako to dělali s těmi starými.

Jelikož jsem nezapomněl na slib, který jsem ráno dal, zamířil jsem do Jupiterova chrámu na Kapitolu. Protože se říkalo, že se oheň podařilo dostat pod kontrolu, hodlal jsem obětovat pouze holubici. Mé osobní příjmy jsou malé a má funkce není taková, aby z ní plynuly četné úplatky. Co se výdajů týče, musím být tedy opatrný.

Stáhl jsem si záhyb tógy přes hlavu a vstoupil do zšeřelého a zakouřeného nitra oné starobylé budovy. V tomhle chrámu téměř vždy uveřím v existenci starých Caecilíů, kteří žili ve vesnici ze dřeva a došků zvané Řím, jež na těchto pahorcích stávala, a kteří v tomto chrámu prováděli své rituály. Mluvím pochopitelně o Jupiterově chrámu v podobě před dnešní rekonstrukcí, která jej změnila v druhořadou kopii jakéhosi řeckého chrámu zasvěceného Diovi.

Podal jsem holubici knězi, který měl službu, a ten ji náležitým způsobem usmrtil, což jak se předpokládalo, mělo vést

k Jupiterově spokojenosti. Zatímco onen krátký rituál probíhal, všiml jsem si muže stojícího vedle mne. Jelikož měl tógu staženou přes hlavu, viděl jsem pouze to, že jde o mladšího muže, asi tak mého věku. Jeho tóga byla z kvalitního materiálu a jeho sandály měly na kotnících připevněný půlměsíc ze slonoviny, jenž je symbolem patricijů.

Když jsem z chrámu odcházel, muž mě chvatně následoval, jako kdyby se mnou chtěl mluvit. Venku, v prostorách širokého krytého sloupořadí, které nabízí nejlepší ze všech výhledů na město, jsme si oba odkryli hlavu. Jeho obličej se mi zdál povědomý. Byly to však řídnuocí vlasy nad jeho stále ještě mladistvou tváří, co mi osvěžilo paměť.

„Buď zdrav, Decie z rodu slavných Caeciliů,“ pronesl, objal mě a uštědřil mi polibek, který je nezbytnou součástí pozdravu veřejně činných. Přišlo mi však, že byl tenhle obvykle formální pozdrav vřelejší, než bylo nezbytně nutné.

„Buď zdrav i ty, Gaie Julie Caesare.“ I přes mlžný opar, který mezi námi vytváří čas, rozpoznávám na vašich obličejích úsměv. Nejčastěji vytrubované jméno římských dějin však tehdy slavné ještě nebylo. V oné době byl mladý Caesar znám kvůli svým nesmírně častým prostopášnostem rozličného druhu a kvůli svým obrovským dluhům. K úžasu všech však náhle začal dávat najevo občanskou uvědomělost a jakožto oblíbenec prostého lidu se ucházel o místo kvestora.

Nad jeho novými demokratickými ideály se pozdvihlo ne jedno obočí, neboť jeho starobylý juliánský rod, který sice v řadě generací nedal Římu žádné významné muže, patřil vždycky ke straně aristokratů. Mladý Gaius se však rozešel s rodinnou tradicí a stranil populárům. Je pravda, že prostřednictvím sňatku se jeho strýcem stal Marius, tentýž vojevůdce, v jehož službách si můj otec vysloužil svou přezdívku. Tenhle vraždící stařec terorizoval

v posledních letech jako konzul a vůdce populárů Řím. Stále však měl v Římě i po celé Itálii řadu obdivovatelů. Vybavil jsem si také, že Caesar si vzal za ženu dceru Lucia Kornelia Cinny, jenž byl konzulem současně s Mariem. Ano, mladý Gaius Julius Caesar byl rozhodně člověk, před kterým je třeba mít se na pozoru.

„Smím se zeptat na zdraví tvého váženého otce?“ otázal se.

„Zdravý jako Thrák,“ odpověděl jsem. „Dneska je u soudu. Když jsem od něj odcházel, byla bazilika nacpaná senátory. Soudí se, aby dostali zpátky majetek, který jim zkonfiskoval Sulla.“

„Bude trvat léta, než se tahle záležitost vyřeší,“ poznamenal Caesar zahořkle. Když byl ještě hodně mladý, nařídil mu Sulla, jenž byl v té době diktátorem, aby se rozvedl s Cinnovou dcerou Kornelií. V jedné ze vzácných chvil, kdy se choval jako čestný člověk, Caesar odmítl uposlechnout rozkazu, a musel uprchnout z Itálie. Vrátit se mohl až po Sullově smrti. Tenhle vzdorovitý čin ho na krátký čas proslavil. Tenkrát však byly v Římě dny plné událostí a ti, kdož je přežili, na Caesara téměř zapomněli.

Sestoupili jsme z Kapitolu a Caesar se mne zeptal, kam mám namířeno. Přišlo mi, že se nějak podezřele zajímá o mé záležitosti. Když se ale Gaius Julius ucházel o veřejnou funkci, dokázal být příjemný a milý jako suburská děvka.

„Když už jsem tak blízko,“ odpověděl jsem, „mohl bych se podívat do Statiliovy gladiátorské školy. Musím vyšetřit smrt muže, který odtud patrně pocházel.“

„Gladiátor? Opravdu stojí smrt takového pövlu za čas státního úředníka?“

„Stojí, pokud dotyčný nabyl svobodu a je jako občan zapsán na seznamu lidí, kteří od státu pobírají obilní dávky.“

„Tak to asi ano. Co kdybych tě tedy doprovodil? Už nějaký čas mám sám v úmyslu seznámit se se Statiliem. Koneckonců, ty i já budeme jednou edily, budeme mít na starost hry a budeme

potřebovat kontakty.“ Usmál se a poklepal mi na rameno, jako kdybychom byli dobří přátelé a ne lidé v podstatě neznámí.

Statiliova výcviková škola sestávala z otevřeného čtvercového dvora obklopeného budovami, které připomínaly kasárna. Byly zde tři řady kobek pro bojovníky, kterých ve škole bývalo náraz téměř tisíc. Rodina Statiliů se plně věnovala sportům provozovaným v amfiteátrech a škola byla tak přísně vedena, že i v době povstání otroků, jež se odehrálo v předešlých třech letech, zůstávala otevřená a zajišťovala stálý příliv vycvičených gladiátorů pro potřeby veřejných her.

Chvilí jsme stáli uvnitř sloupůradí a pozorovali výcvik bojovníků, jenž probíhal na dvoře. Začátečníci bojovali proti sloupům, zkušenější bojovali mezi sebou navzájem, ovšem jen se cvičnými zbraněmi. Ostřílení bojovníci šermovali skutečnými meči. Vždycky jsem byl oddaným milovníkem amfiteátru a cirku. Než jsem nastoupil vojenskou službu, sám jsem se nějaký čas učil zacházet s mečem právě v téhle škole. Statiliova škola stála tam, kde se dnes nachází Pompeiovo divadlo, a nyní si po těch všech letech vybavuji, že to dopoledne jsme se určitě nacházeli skoro přesně na tom místě, kde o šestadvacet let později Gaius Julius Caesar zemřel.

Hlavní trenér nás přišel pozdravit. Byl to ohromný člověk v pancíři z bronzových šupinek, pod paží měl prilbu velikosti vigilova vědra. Na jeho obličejí a pažích bylo vidět víc jizev než na zádech uprchlého otroka. Zjevně to byl v uplynulých letech šampion gladiátorských zápasů.

„Mohu vám nějak pomoci, pánové?“ zeptal se zdvořile.

„Já jsem Decius Caecilius z Komise šestadvaceti. Chtěl bych mluvit s Luciem Statiliem, je-li přítomen.“ Trenér zakřičel na jednoho z otroků, aby doběhl pro pána.

„Ty jsi Drako ze Samnitské školy, že?“ poznal ho Caesar. Trenér přikývl. To jméno mi bylo pochopitelně povědomé. Řadu

let bylo slavné, ale dotyčného jsem nikdy neviděl bez přilby. „Když jsem před deseti lety odcházel z Říma, měl jsi za sebou devadesát šest vítězství.“

„Sto dvacet pět, když jsem s kariérou gladiátora skončil, pane, pětkrát *munera sine missione*.“ Dovolte, abych vám tento termín, který se již přestal používat, vysvětlil. Ještě než byly zakázány, představovaly *munera sine missione* zvláštní druh her, během nichž bojovala klidně i stovka mužů tak dlouho, dokud nezůstal na nohou jen jeden. Někdy se utkávali gladiátoři postupně, jindy bojovali všichni proti všem. Tenhle muž dokázal přežít pět takovýchto her a kromě toho zvítězil ve sto dvaceti pěti soubojích s jinými gladiátory. To také vysvětluje, proč takovýchle lidí, pokud neplní úlohu, k níž jsou cvičeni, nevidím rád na svobodě. Zatímco jsme čekali na Statilia, Drako a Gaius Julius si povídali o hrách, přičemž gladiátor, jak se dalo očekávat, lamentoval nad politováníhodným stavem, do něž se umění boje na život a na smrt dostalo.

„Za starých časů,“ vyprávěl a bušil si přitom pěstí do hrudníku, až jeho kovové šupiny rachotily, „jsme bojovali v plné zbroji a šlo o zápas, kde rozhodovaly dovednosti a vytrvalost. Dnes se bojuje s obnaženou hrudí, a boj je tak dost brzy u konce. Za chvíli budou strkat do arény nahé otroky, aby se tam pozabíjeli bez jakéhokoli výcviku. Není v tom žádné cti.“ Již dříve jsem si povšiml, že i nejvíce pokoření lidé mají o cti určitou představu, které se drží.

Statilius dorazil v doprovodu muže v řeckém oděvu, který měl ve vlasech ozdobný pásek. Zjevně šlo o lékaře gladiátorské školy. Statilius byl vysoký člověk oblečený v dobře vyhlížející tóze. Představil nám lékaře, jenž byl nositelem zvučného jména Asklepiodes. Stručně jsem se pak Statilia zeptal na Marka Agera.

„Máš na mysli Sinistra? Ano, chvíli tady byl. Bojoval s dýkou. Podprůměrný gladiátor. Před pár lety jsem ho prodal komusi,

kdo vypadal jako tělesný strážce. Podívám se do svých záznamů.“ Statilius odspěchal do své kanceláře. Caesar a já jsme zatím konverzovali s trenérem a lékařem. Řek chvíli zkoumal můj obličej a pak pronesl. „Vidím, že ses zúčastnil bitvy proti Hispáncům, pane.“

„No, ano,“ řekl jsem na to překvapeně. „Jak to víš?“

„To ta jizva,“ vysvětlil a ukázal na zubatou čáru na pravé straně mé čelisti. Pořád tam je, a třebaže jsem k ní přišel už před šedesáti lety, stále komplikuje práci mým holičům. „Ta jizva je od zranění způsobeného katalánským kopím.“ Řek si zkřížil ruce na prsou a očekával obdivný potlesk.

„Je to pravda?“ zeptal se Julius. „Kdy to bylo, Decie? Při válce se Sertoriem?“

„Ano,“ přiznal jsem. „Byl jsem tehdy vojenským tribunem mého strýce Quinta Caecilia Metella. Kdyby něco neupoutalo mou pozornost a já neotočil hlavu, prošlo by kopí přímo mým obličejem. Správně, mistře Asklepiode, jak jsi to uhádl?“

„Neuhádl jsem to,“ odvětil Řek samolibě. „Na tvém obličejí jsou přítomny známky, které o tom svědčí. Pokud ovšem člověk ví, co znamenají. Katalánské kopí má zoubkované ostří a takovéto ostří způsobilo i tuto jizvu. Kopí muselo letět směrem vzhůru. Katalánci bojují jako pěšáci a tenhle pán má zjevně takové společenské postavení, že by do bitvy jel určitě na koni. Navíc je přesně v tom věku, aby mohl jako nižší důstojník sloužit v taženích vojevůdců Pompeia a Metella do Hispánie, která se odehrála před pár lety. Z toho plyne, že tenhle pán byl před několika lety zraněn v Hispánii.“

„Co to má znamenat?“ pronesl jsem dosti pobaveně. „Nějaká nová forma sofistiky?“

„Sestavuji práci, která popisuje, jak vznikají a jak se léčí všechna představitelná válečná zranění. Spolu s ranhojiči, kteří mi pod-

léhají, jsem ošetřoval a studoval zranění vzniklá při hrách v Římě, Capui, na Sicílii i v Předalpské Galii. Takhle jsem se za pár let naučil víc, než bych se naučil za dvacet let služby v legiích.“

„Nanejvýš chytré,“ řekl na to Caesar. „Při zápasech v aréně můžeš sledovat účinek mnoha druhů cizích zbraní a nemusíš plýtvat časem a energií na to, abys všechny ty kraje v době války navštívil.“

Naši debatu přerušil Statiliův návrat. Majitel gladiátorské školy nesl nějaké svitky a voskové destičky, které nám hodlal ukázat.

„Tady to je,“ oznámil. Nato otevřel destičky a rozvinul svitky. Šlo o účet, z něž plynulo, že Statilius zakoupil zdravého galského otroka, který měl všechny zuby a kterému bylo asi dvacet pět let. Jeho původní jméno bylo čímsi nevyslovitelným a jeho otrocké jméno znělo Sinistrus. Další svitek obsahoval záznamy o tom, jak si dotyčný vedl ve škole a v amfiteátru. S mečem a kopím mu to moc nešlo, a tak byl zapsán do Thrácké školy, aby se vycvičil v boji s dýkou. V aréně si nijak výjimečně nepočíнал, tedy kromě toho, že přežil dvě vítězství, dvě oficiálně uznané remízy a tři porážky, při nichž bojoval dost dobře na to, aby byl jeho život ušetřen. Častokrát byl zraněn. Jedna z destiček byla dokladem o jeho prodeji hospodářskému správci ve službách jistého H. Agera. Přiloženy byly rovněž četné úřední dokumenty týkající se převodu vlastnictví. Vzpomněl jsem si, že šlo o rok, ve kterém se odehrálo povstání otroků. Prodej otroků, zvláště otroků mužského pohlaví ve věku umožňujícím vojenskou službu, tehdy podléhal přísným omezením. Zatímco jsem studoval dokumenty, usiloval Caesar o Statiliovu přízeň. Hovořil o tom, že v budoucnu bude edilem a že by rád Statilia požádal o „něco trochu jiného“, pokud jde o gladiátorské souboje při hrách, jichž hodlal být garantem. O pět let později jsem měl být svědkem toho „něčeho trochu jiného“ a měla to být největší senzace v dějinách her.